

uppgörelse med socialdemokraterna framför att hålla givna utfästelser till moderaterna.

Elmbrants påstående att det var mot-sättningar om den ekonomiska politiken och inte skattefrågan som utlöste krisen jävas dessutom av att Fäldin efter regeringens fall skriftligen utfäste sig att en ny center/folkpartiregering skulle i stort sett fullfölja den ekonomiska politik till vilken riktlinjer uppdragits i den finansplan som utarbetats i det tidigare ekonomide-

partementet. Detta var vårt villkor för att moderaterna inte skulle rösta emot en tvåpartiregering och därmed i praktiken öppna vägen för nyval.

Om detta har Elmbrant ingenting att säga. Det har ju inte varit sanningen han sökt. Därför är hans avslutande påståen-de om mina "begränsningar som källa för kritisk forskning eller journalistik om de borgerliga regeringsåren" närmast sublimt i sin ensidighet.

JAN HYLÉN:

Medveten vantolkning

Stig-Björn Ljunggren har åter gått till storms mot min avhandling *Fosterlandet främst? Konservatism och liberalism inom högerpartiet 1904–1985*. Det är inte första gången det sker och argumenten är ungefär desamma som tidigare. Men i sin iver att inte bara presentera motargument mot mitt arbete utan också framställa det som hafsigt och tendensiöst faller han själv i den grop han gräver. Han påstår att jag ej läst Hayek och Tocqueville trots att Hayek finns refererad vid ett par tillfällen i avhandlingen. Han tycker att jag medvetet manipulerar resultatet genom att inleda undersökningen före 1930-talet när själva vitsen med avhandlingen är just den långa undersökningsperioden. Av hans referat får man intrycket att tyngdpunkten i arbetet ligger vid analysen av programtexter. Men han utelämnar helt avhandlingens

huvudlinje som är en genomgång av ett stort antal motioner inom sakområdena jordbruk, socialpolitik och "ecklesiastika" frågor. Slutdiskussionen om högers ideologi "anpassats" eller "förändrats" är en bisak. Det är analysen på vägen som är huvudsaken.

Avhandlingen utgår från ett par förutsättningar. Den första är att konservatism och liberalism inte är samma sak. Visst finns det överlappande idéer men jag fokuserar medvetet på de skiljande momenten. Orsaken till detta är avhandlingens andra utgångspunkt – bland dem som hittills studerat högerpartiets ideologi har samtliga (möjligen med något undantag) utgått från att kontinuiteten i budskapet varit mer framträdande än förändringen. Jag ville pröva motsatt tes. På samma sätt förhåller det sig med undersökningsperiodens

längd — hittills har ingen försökt ta ett samlat grepp över högerpartiets utveckling under tiden före, mellan och efter världskriget.

Jag följer alltså partiets utveckling inom jordbrukspolitiken, socialpolitiken och kyrko-, moral- och skolfrågorna. De frågor som ställs är hur partiets människosyn ser ut (optimistisk — pessimistisk), om samhällsteorin, synen på ekonomin och på moralen förändrats (tar man sin utgångspunkt hos individen eller kollektivet)? Men givetvis är det inte en tudelning i antingen-eller utan en glidande skala. Men slutresultatet sett över hela tidsperioden är nog så klart. Högern har gått från en ganska entydigt pessimistisk människosyn, en syn på samhället där nationen eller fosterlandet stod i centrum både för ekonomin och moralen till en optimistisk och individualistisk uppfattning. Detta är knappast förvånande men förtjänar ändå att påpekas.

I avhandlingens inledning gör jag en definition av ideologibegreppet som är

enkel men ofta använd. En ideologi består av verklighetsomdömen, värderingar och ett program för att skapa överensstämmelse mellan de två första. Summerar man resultatet av genomgången av de tre politikområdena finner man att högerns syn på verkligheten förändrats liksom värderingarna och programmet. Därav slutsatsen om en förändrad ideologi. Den exakta benämningen kan sedan diskuteras men knappast slås fast i vetenskapliga termer. Den kommer alltid att bli en frukt av definitionen av "liberalism" och "konservatism". Jag nöjer mig med att påstå att förändringen gått i liberal riktning.

I det akademiska spelet ingår ofta att bereda marken för egna kommande produkter. Möjligen är det inför presentationen av sin egen avhandling om högerns idéutveckling som Ljunggren vill röja upp. På annat sätt kan jag inte förstå de medvetna vantolkningarna och det höga röstläget.

STIG-BJÖRN LJUNGGREN:

Svar till Hylén

Det enda jag sagt är följande: Jan Hylén har skrivit en avhandling som på ett ingående och intressväckande sätt, ehuru något ytligt och stundtals oinitierat, beskriver några viktiga punkter i högerns idéutveckling. Hyléns ståndpunkt, att högerns idéer successivt förskjutits från en konservativ ståndpunkt, såsom den formulerades i Sverige i

början av 1900-talet, är dessutom helt riktig.

Däremot misstar sig Jan Hylén, när han av högern gör ett liberalt parti. Det torde vara riktigare att benämna högern som ett liberal-konservativt parti.

Inget av det Hylén nu genmäler ger anledning att ändra denna slutsats.